

**Witam. Dzisiejsza lekcja dotyczy neologizmów i archaizmów.
Zagadnienie omówione zostało w podręczniku na stronie 129.**

Czym są neologizmy?

- **Neologizm** - to wyraz, zwrot, forma, znaczenie nowo utworzone, nowo powstałe w języku. Wzbogacają system językowy, tworzone są głównie w celach użytkowych, praktycznych, np. dla nazwania nowych przedmiotów, miejsc, pojęć, mogą mieć również charakter lingwistycznej zabawy. Na ich powstawanie wpływa przede wszystkim konieczność nazywania nowych zjawisk i przedmiotów oraz tendencja do skrótowości, ekonomii języka.

Rodzaje neologizmów:

- **słowotwórcze** - tworzone od wyrazów istniejących za pomocą formantów (przedrostków, przyrostków), np. "dresiarz" - od dres (za pomocą przyrostka -arz utworzono wyraz oznaczający nazwę osoby chodzącej w dresach i wzbudzającej swoim grupowym zachowaniem negatywne emocje (stąd pejoratywne znaczenie wyrazu))

- **znaczeniowe (neosemantyzmy)** - wykorzystywanie istniejących wyrazów w nowych sytuacjach, co prowadzi do powstawania nowych znaczeń, np. "złoto", "srebro", "brąz" - jako nazwy medali olimpijskich

- **frazeologiczne** - nowe połączenia wyrazów, np. "pójść na kuroniówkę" (pobierać zasiłek dla bezrobotnych), "dusić inflację" (zmniejszać, zwalczać inflację)

- **zapożyczone** - wyrazy przeniesione z języków obcych, w dosłownym lub spolszczonym brzmieniu i pisowni, np. "hit", "peeling", "wizażystka"

- **artystyczne** - obecne w tekstach literackich dla nazwania elementów wykreowanego świata, wzbogacenia języka, czasem - zabawy poetyckiej, np. "zjesieniałość", "barwno", "piórno" w wierszu "Dżananda" Bolesława Leśmiana

Archaizmy są to wyrazy nie należące do czynnego zasobu słownego współczesnych Polaków

Archaizmy dzielimy na:

- **słownikowe**: są to wyrazy, które znikły z języka, mimo istnienia

przedmiotów, zjawisk, które opisywały. Np.: rzeczownik "industria" został zastąpiony przez wyraz "przemysł", "ksiągospis" został zastąpiony przez "katalog".

rzeczowe: wyrazy, które zniknęły z języka, bowiem zniknęły przedmioty, instytucje, które one nazywały. Na przykład narzędzia kar: pręgierz, dyby, kuny.

- **historyzmy:** znajomość tych anachizmów przyswajamy w toku nauki historii, podczas zwiedzania muzeów, czytając dawne, historyczne teksty (np. kusze, hajducy, podczasy). Posiadamy bierną znajomość tych wyrazów, ale nie używamy ich w mowie codziennej.

Archaizmy słownikowe dzielimy na:

- **całkowite:** zupełnie niezrozumiałe, np.: "pierca" -adwokat, "prawota" -sprawiedliwość, "główczyzna" -kara za zabójstwo.

- **częściowe:** słowa znane, ale nie używane, na przykład kusza, puklerz, należące do biernego zasobu słownictwa. Mogą występować w języku czynnym w różnych zwrotach: "potępiać w czambuł" - czambuł - oddział tatarski zapuszczający się na obce terytorium; "wrócił do rodzinnych pieleszy" pielesz - kryjówka dzikiego zwierza; "oddać zawiązką" zawiązka - rekompensata materialna przyznawana przez sąd. Do archaizmów częściowych należą także wyrazy przestarzałe, używane głównie przez ludzi starszych niewiasta, kajet, turbować -sprawiać kłopot.

Wykonaj w podręczniku następujące ćwiczenia 2,3,6 str.130.Odeślij je na adres wiołasipa@gmail.com do 28.04.2020. Powodzenia.

Zamieszczam przykładowe odpowiedzi do ćwiczeń zadanych w zeszłym tygodniu.

Ćw. 4 str. 25

W dramacie Szekspira nie brakuje dramatycznych scen utwór ten opowiada o tragedii dwóch rodów do nieszczęścia doszło przez dramatyczną pomyłkę, ponieważ do Romea nie dotarła wiadomość o planach ukochanej Julii. Chłopak myśląc, że jego żona umarła, popełnił samobójstwo. Ta finałowa scena sztuki do dzisiaj porusza wyobraźnię czytelników na całym świecie i jest źródłem inspiracji dla wielu twórców.

Ćw.5 str.26

psuć – niszczyć – naprawiać

wyjątkowy – niepowtarzalny – pospolity

cieszyć się – radować się – smucić się

wierność – stałość – zdrada

ciekawy – interesujący – nudny

Ćw. 9 str.28

Każdy rząd uczniów to inna grupa.

Rząd ogłosił nowe reformy.

Ktoś rzucił granat.

Moim ulubionym owocem jest granat.